

Sygn. akt IV U 206/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 maja 2014 r.

Sąd Rejonowy w Olsztynie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSR Rafał Jerka
Protokolant:	st. sekr. sądowy Danuta Zakrzewska

po rozpoznaniu w dniu 20 maja 2014 r. w Olsztynie

sprawy T. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o zasiłek chorobowy

na skutek odwołania T. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

z dnia 28 stycznia 2014 r. nr (...)

zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje ubezpieczonej T. K. prawo do zasiłku chorobowego za okres od dnia 10 lutego 2010 r. do dnia 11 marca 2010 r., od dnia 17 stycznia 2013 r. do dnia 31 stycznia 2013 r. oraz prawo do zasiłku opiekuńczego za okres od dnia 04 maja 2010 r. do dnia 14 maja 2010 r. i od dnia 01 października 2012 r. do dnia 05 października 2012 r.

Sygn. akt IV U 206/14

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. decyzją z dnia 28 stycznia 2014 roku znak: (...) – na podstawie art. 35 ust. 2 i art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa – odmówił T. K. prawa do zasiłku chorobowego za okres: od 10.02.2010r. do 11.03.2010r. i od 17.01.2013r. do 31.01.2013r. oraz zasiłku opiekuńczego za okres od 04.05.2010r. do 14.05.2010r. i od 01.10.2012r. do 05.10.2012r.

W uzasadnieniu decyzji wskazano, że ubezpieczona w okresie korzystania ze zwolnienia lekarskiego oraz opieki nad dzieckiem – wykonywała pracę, związaną prowadzeniem własnej działalności gospodarczej tj. (...) w L. tj. podpisywała dokumenty, dotyczące prowadzenia działalności gospodarczej tj. faktur VAT (27 sztuk). Okoliczności te zostały potwierdzone podczas kontroli, przeprowadzonej w jej firmie.

W trakcie przebywania na zwolnieniu lekarskim od pracy i z tytułu opieki nad dzieckiem - podejmowanie czynności służbowych tj. podpisywanie dokumentów, prowadzenie własnej firmy - stanowi niewątpliwie wypełnienie przesłanki

z art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa – co powoduje utratę prawa do zasiłku chorobowego i zasiłku opiekuńczego. Podpisywanie dokumentów w trakcie zwolnienia lekarskiego, to nie tylko złożenie podpisu, ale także proces myślowy, który obejmuje koncepcyjną analizę treści sygnowanych dokumentów, pozostających w związku z wykonywaną pracą.

Od powyższej decyzji T. K. wniosła odwołanie do tut. Sądu, wnosząc o zmianę zaskarżonej decyzji i przyznanie jej prawa do zasiłku chorobowego i opiekuńczego za sporne okresy.

W ocenie strony odwołującej – brak jest podstaw prawnych do uznania, że wykonywała pracę zarobkową poprzez podpisywanie kilku faktur przygotowanych przez inne osoby.

W dotychczasowym orzecznictwie za pracę zarobkową nie uznano czynności przedsiębiorcy polegających wyłącznie na podpisywaniu faktur, sporządzonych przez inne osoby (wyrok SN z dnia 17 stycznia 2002r. II UKN 710/2000). Poza tym wskazała ona, że niektóre faktury mogły być uzupełniane o jej podpis w późniejszym czasie, albowiem w trakcie zwolnienia z uwagi na złamanie środkowego palca jej dłoń była unieruchomiona.

W odpowiedzi na odwołanie - pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. wniósł o jego oddalenie.

W uzasadnieniu podtrzymał argumenty, zaprezentowane w wydanej decyzji z dnia 28 stycznia 2014r.

Sąd ustalił, co następuje:

Odwołująca T. K. prowadzi działalność gospodarczą – (...) w L., w ramach której głównie zajmuje się sprzedażą mebli i artykułów przemysłowych. W ramach działalności – prowadzone są dwa sklepy – jeden, który mieści się w miejscowości K. i otwarty był od godz. 9.-17, drugi w L., otwarty w godzinach od 10-17. W sklepie w K. odwołująca zatrudniała pracownicę E. M. (1). W sklepie w L. – sprzedażą zajmowała się ona i jej mąż – A. K. (1) a w roku 2013 stażysta

(dowód: akta rentowe – protokół kontroli; zeznania odwołującej k: 14-16, 29v; zeznania E. M. k: 29)

Odwołująca, kiedy była zdolna do pracy - to zajmowała się w szczególności zamawianiem telefonicznie towaru do sklepu, zajmowała się również sprzedażą mebli oraz dokumentacją, dotyczącą sprzedaży i zakupów towarów. Miała ona stały kontakt telefoniczny z pracownicą w sklepie w K.. Nie jeździła ona po towar do producentów, którzy sami przywozili do siedziby sklepu zamówiony towar. Faktury od dostawców towarów otrzymywała ona na ogół pocztą, wówczas przy dostawie towaru wystawiany był tylko dokument tzw. WZ albo też faktury, dostarczane były podczas dostawy towaru. Płatność za dostarczony towar odbywała się albo za pomocą gotówki, wypłacanej dostawcom od razu, albo przelewem. Płatność gotówką dokonywała albo ona, albo jej mąż jako osoba współpracująca czy też zatrudniony pracownik. Zasadniczo odwołująca miała praktykę zabierania wszystkich faktur, wystawionych w danym miesiącu na koniec miesiąca i uzupełniania ich podczas remanentów, stawiając na nich swój podpis, w miejscach gdzie ich brakowało i następnie były one przekazywane do biura rachunkowego, obsługującego działalność ubezpieczonej.

(dowód: zeznania odwołującej k: 29v; akta rentowe – protokół przesłuchanie odwołującej k: 93; zeznania D. K. (1) k: 27v-28)

Kiedy odwołująca przebywała na zwolnieniu lekarskim w 2010r. - to jej obowiązki przejął jej mąż (A. K. (1) – osoba wykazana wówczas w ewidencji jako współpracująca), który wówczas obsługiwał klientów i przyjmował towar. Faktury były wówczas przez nią podpisywane jedynie w domu, gdzie przywoził je mąż. Wówczas zabierał z domu gotówkę, potrzebą do uiszczenia należności, wynikającej z faktury dla kontrahentów, odwołująca zaś podpisywała daną fakturę. Jej mąż stawiał wówczas na fakturze pieczętkę „zapłacono gotówką”. Zdarzało się również, że faktury podpisywała ona później, pod koniec miesiąca.

W okresie od 01 do 05.10.2012r. kiedy korzystała ona z zasiłku opiekuńczego, zatrudniony był w sklepie w L. stażysta D. K. (zatrudniony na podstawie skierowania od 20.09.2012r.) z Urzędu Pracy. Nie miał on upoważnienia do popisywania

faktur, dlatego też odbierał faktury od dostawców, zamykał na chwilę sklep i dostarczał je do domu odwołującej, który znajdował się nieopodal sklepu. Otrzymywał wówczas od niej pieniądze na uiszczenie należności. Zdarzało się również, że to kierowca - dostawcy przyjeżdżał do domu odwołującej po odbiór gotówki.

(dowód: zeznania odwołującej l: 14-16, 29v; zeznania D. K. (1) k: 27v-28)

W okresie od 10.02.2010r. do 11.03.2010r. ubezpieczona przebywała na zwolnieniu lekarskim i z tego tytułu otrzymała zasiłek chorobowy z tytułu niezdolności do pracy. W okresach od 04.05.2010r. do 14.04.2010r. oraz od 01.10.2012r. do 05.10.2012r. sprawowała opiekę nad chorym dzieckiem i z tego tytułu otrzymała zasiłek opiekuńczy z ubezpieczenia chorobowego.

W trakcie orzeczonej niezdolności do pracy oraz sprawowania opieki nad chorym dzieckiem – nie wykonywała ona innych czynności, związanych z pracą poza podpisaniem faktur VAT: z dnia 12.02.2010r., 18.02.2010r., 22.10.2010r., 22.10.2010r., 23.02.2010r., 24.02.2010r., 02.03.2010r., 04.03.2010r., 07.03.2010r., 08.03.2010r., 09.03.2010r. 04.05.2010r., 11.05.2010r., 12.05.2010r., 14.05.2010r., 01.10.2012r., 02.10.2012., 04.10.2012r.

(dowód: akta rentowe – kserokopia zaświadczeń lekarskich k: 17, 23, 31, ; kserokopie faktur zakupu towarów k: 67-91

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie jest zasadne i zasługuje na uwzględnienie.

Na wstępie należy wskazać, za Sądem Apelacyjnym w Białymstoku (wyrok z dnia 13 czerwca 2013 r. III AUa 1254/12), iż wprowadzenie ustawą z dnia 1 marca 1996 r. o zmianie Kodeksu postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 189) zmian w procesie cywilnym, w szczególności skreślenie przepisu art. 3 § 2 oraz nowelizacja treści art. 6 i 232 k.p.c. oznaczają wprowadzenie w procesie dominacji **zasady kontradyktoryjności** i odstąpienie od odpowiedzialności sądu orzekającego za rezultat postępowania dowodowego, którego dysponentem są strony. Reguły te mają zastosowanie również w postępowaniu z zakresu ubezpieczeń społecznych (wyrok SN z dnia 10 grudnia 1997 r., II UKN 394/97 OSNAPiUS 1998 r. Nr 20, poz. 614 i wyrok SN z dnia 16 grudnia 1997 r., II UKN 406/97 OSNAPiUS 1998 r. Nr 21, poz. 643). W orzecznictwie podkreśla się, że sąd ubezpieczeń społecznych nie ma obowiązku prowadzenia postępowania dowodowego z urzędu. Przepis art. 468 k.p.c. nie stanowi podstawy dla przeciwnego twierdzenia. Zasada kontradyktoryjności obowiązuje w pełni również w sprawach z ubezpieczenia społecznego. Na ubezpieczonym spoczywa ciężar dowodzenia okoliczności uzasadniających jego prawo.

W dalszej części uzasadnienia wskazano, iż Sąd jest arbitrem, który nie może angażować się w stymulowanie kierunku postępowania dowodowego nawet w tych sprawach. W orzecznictwie dotyczącym tej kategorii spraw podkreśla się również, że podstawą kontradyktoryjnego procesu cywilnego jest zasada równouprawnienia jego stron. Poszukiwanie za stronę przez sąd z urzędu okoliczności przemawiających za jej stanowiskiem w istocie stanowi wyręczenie jej w obowiązkach procesowych, przez co sąd naraża się na uzasadniony zarzut nierównego traktowania stron procesu (wyrok SN z dnia 12 marca 2010 r., II UK 286/09, OSNP 2011, nr 17-18, poz. 237).

Jak podał Sąd uwzględnienie wskazanych reguł ma znaczenie z dwóch powodów. Po pierwsze, spoglądając tą optyką staje się jasne, że **wszelkie braki w zakresie ustaleń faktycznych obciążają organ rentowy**, gdyż to na nim spoczywał obowiązek wykazania iż w okresie orzeczonej niezdolności do pracy ubezpieczona świadczyła pracę zarobkową. Po drugie, **zastosowanie prawa materialnego może korespondować z dostępnym stanem faktycznym**.

Odnosząc te rozważania do realiów niniejszej sprawy wskazać należy iż jak wynika z protokołu kontroli przeprowadzonego przez organ rentowy i przesłuchania odwołującej (k: 93 akt ZUS) – ustalenia tam poczynione odpowiadają w zasadzie ustalonemu w niniejszej sprawie stanowi faktycznemu. Wynika z nich, że w okresie niezdolności do pracy odwołującej tj. od 10.02.2010r. do 11.03.2010r. i od 17.01.2013r. do 31.01.2013r. oraz w okresie pobierania zasiłku opiekuńczego od 04.05.2010r. do 14.05.2010r. i od 01.10.2012r. do 05.10.2012r. - jej obowiązki

w zakresie prowadzonej działalności gospodarczej - przejął jej mąż (A. K. (1)), który wówczas obsługiwał klientów i przyjmował towar, a także stażysta D. K., a ona jedynie podpisywała faktury (nie wystawiała faktur, gdyż sklep w tamtym okresie takowych nie wystawił) z tym że robiła to w domu, ponieważ jej mąż przywoził jej te dokumenty do podpisu. Organ rentowy nie wykazał bowiem innych okoliczności.

Wobec powyższego - zakres sporu sprowadzał się zatem jedynie do ustalenia - czy ubezpieczona wykonywała w okresie orzeczonych niezdolności do pracy i pobierania zasiłku opiekuńczego - pracę zarobkową.

Zgodnie bowiem z art. 17 ust 1 ustawy z dnia z dnia 25 czerwca 1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz.U. z 2005r. Nr 31, poz. 267) - ubezpieczony wykonujący w okresie orzeczonej niezdolności do pracy pracę zarobkową lub wykorzystujący zwolnienie od pracy w sposób niezgodny z celem tego zwolnienia traci prawo do zasiłku chorobowego za cały okres tego zwolnienia.

Wskazać należy, iż zasiłek chorobowy jest świadczeniem z ubezpieczenia społecznego, rekompensującym utratę zarobków na skutek choroby.

Na gruncie niniejszej sprawy, bezspornym jest, że odwołująca podpisywała faktury (sporządzone przez inne osoby jako sprzedających), a wyszczególnione w protokole kontroli przeprowadzonej przez organ rentowy (k: 97 akt rentowych). Jak wynikało jednak z jej zeznań, potwierdzonych przez A. K. i D. K. (1), kiedy była ona chora, to nie była obecna w sklepie. Świadek D. K. przyznał, że nie mógł sam podpisać faktur i dlatego w razie nieobecności odwołującej, kiedy była chora, zamykał na chwilę sklep, i jechał do miejsca zamieszkania odwołującej, która podpisywała mu faktury. Również A. K. (1) (mąż ubezpieczonej) potwierdził, że kiedy jego żona była chora - to on prowadził sklep i zajmował się zamawianiem towaru, a także jego przyjmowaniem. Świadek przyznał, że faktury podpisane przez jego żonę w maju 2010r. – dotyczyły okresu, kiedy żona przebywała w domu, a on przywoził jej te faktury do podpisu i wracał wówczas do sklepu.

Zarówno świadek A. K. jak i D. K. potwierdzili, że kiedy odwołująca była zdrowa - to dzień jej pracy wyglądał tak, że zajmowała się zamawianiem towaru, była obecna w sklepie, obsługiwała klientów. Świadek E. M. potwierdziła, że kiedy odwołująca była zdrowa to w zasadzie były one w stałym kontakcie telefonicznym, jak chorowała to nie kontaktowały się wówczas.

Wynika z powyższego, że w tych okresach w których odwołująca była niezdolna do pracy - nie wykonywała on innych czynności w zakresie obowiązków, jakie należały do niej podczas prowadzenia działalności gospodarczej. Podpisywała ona jedynie faktury dostarczone jej przez męża, podczas gdy jak sama przyznała, zdarzało się, że faktury wszystkie zbierała na koniec miesiąca i wówczas je podpisywała. Nie przebywała ona natomiast w sklepie, nie obsługiwała klientów, nie składała zamówień ani nie kontaktowała się z pracownicą w sklepie w K..

Zgodnie natomiast z ugruntowanym orzecznictwem Sądu Najwyższego z 17 stycznia 2002 r., II UKN 710/00 - samo podpisanie w trakcie zwolnienia lekarskiego dokumentów finansowych sporządzonych przez inną osobę nie może być traktowane jako wykonywanie dotychczasowej pracy w ramach prowadzenia działalności gospodarczej, stanowiącej podstawę pozbawienia zasiłku chorobowego,

Zdaniem składu orzekającego, przy stosowaniu art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. (także art. 18 ust. 1 poprzednio obowiązującej ustawy z 17 grudnia 1974 r.) należy odróżnić "pracę zarobkową", wykonywaną w ramach działalności gospodarczej przez osobę jednoosobowo prowadzącą tę działalność, od czynności formalno-prawnych do jakich jest zobowiązana jako pracodawca.

Sam fakt podpisania faktur nie może być kwalifikowany jako wykonywanie działalności gospodarczej, ponieważ ubezpieczona w tym czasie nie zajmowała się konkretnymi działaniami wprost wynikającymi z rodzaju prowadzonej przez nią działalności gospodarczej.

„Podpisanie w trakcie zwolnienia lekarskiego dokumentów finansowych nie może być traktowane jako prowadzenie działalności gospodarczej powodujące utratę prawa do zasiłku chorobowego (art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1974 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, jednolity tekst: Dz. U. z 1983 r. Nr 30, poz. 143 ze zm.)”. (por. wyrok SN z dnia 17.01.2002r. II UKN 710/00)

Pozbawienie bowiem prawa do zasiłku może i powinno nastąpić tylko wtedy, gdy w trakcie zwolnienia lekarskiego są wykonywane przez przedsiębiorcę w jego zakładzie konkretne czynności, związane wprost z działalnością gospodarczą, w tym nadzór nad zatrudnionymi pracownikami, obsługa klientów, przyjmowanie i wydawanie materiałów (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2012 r. II UK 186/11)

Nie sposób zatem uznać, by podpisanie tych kilku faktur miało świadczyć o prowadzeniu przez odwołującą działalność gospodarczej i tym samym nie miało to wpływu na prawo do dochodzonych przez nią świadczeń. Dopuszczalne jest bowiem wykonywanie czynności „sporadycznie” oraz „o formalnym charakterze” (jak np. złożenie podpisu, por. wyroki Sądu Najwyższego: z 6 lutego 2008 r. II UK 10/2007 OSNP 2009/9-10 poz. 123; z 15 czerwca 2007 r. II UK 223/2006 OSNP 2008/15-16 poz. 231 oraz z 9 października 2006 r. II UK 44/2006 OSNP 2007/19-20 poz. 295).

Wobec powyższego w tym zakresie, Sąd na podstawie art. 477¹⁴ §2 kpc – zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał odwołującej T. K. prawo do zasiłku chorobowego za okres od dnia 10.02.-11.03.2010r., od 17.01.-31.01.2013r. oraz prawo do zasiłku opiekuńczego za okres od 04.05.-14.05.2010r. i od 01.10.-05.10.2012r.

SSR R. Jerka